

Sygn. akt II Ca 532/14

POSTANOWIENIE

Dnia 10 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Zbigniew Ciechanowicz (spr.)
Sędziowie:	SO Karina Marczak SR del. Mariusz Zawicki
Protokolant:	sekr. sąd. Ziemowit Augustyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2014 roku w S.

sprawy z wniosku (...) **Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.**

z udziałem **Gminy M. S.**

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę od postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 11 marca 2014 roku, sygn. akt II Ns 3097/11

uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie III. i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu – S.-P. i Zachód w S. do ponownego rozpoznania w tej części, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Uzasadnienie postanowienia z dnia 10 grudnia 2014 r.:

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie służebności przesyłu polegającej na prawie do korzystania (tj. eksploatacji, dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwania awarii, wymiany urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej, **budowy urządzeń energetycznych** oraz na prawie wstępu na obciążony grunt w celu wykonywania przedmiotowych prac) na nieruchomości Gminy M. S. stanowiącej działkę gruntu numer (...), o powierzchni 0,1967 ha położonej w U., dla której Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...), na której posadowione są następujące urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej: stacja transformatorowa 15/0,4 kV (...) o numerze eksploatacyjnym (...) i numerze inwentarzowym (...), 4 o powierzchni 1967 m² oraz przyległych do niej 4 kabli 15kV oraz 4 kabli 0,4 kV, które łącznie zajmują obszar 132,96 m² działki.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca podał m.in., iż na nieruchomości objętej wnioskiem znajduje się urządzenie infrastruktury elektroenergetycznej w postaci stacji transformatorowej 15/0,4 kV (...) oraz przylegających do niej podziemnych 4 linii kablowych 15kV oraz 4 linii kablowych 0,4 kV, która jest środkiem trwałym w majątku prowadzonego przez wnioskodawcę przedsiębiorstwa energetycznego o numerze inwentarzowym (...)

stanowiącym jego własność. Ze stacji transformatorowej posadowionej na nieruchomości Gminy ma być zasilana w energię elektryczną zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna przy ul. (...) w S., poprzez przyłączenie do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej kabla podziemnego (...).

Uczestniczka Gmina M. S. wniosła o oddalenie wniosku o ustanowienie służebności i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika kosztów postępowania. Pismem z dnia 10 czerwca 2013 roku, uczestnik wniósł o ustalenie rocznego wynagrodzenia w sprawie z tytułu ustanowienia służebności przesyłu, do czasu realizacji założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w przypadku, gdy infrastruktura objęta służebnością byłaby z nim sprzeczna.

Postanowieniem z dnia 11 marca 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin P. i Zachód w S. ustanowił - na czas nieoznaczony - na nieruchomości Gminy M. S. opisanej powyżej, na której posadowione są następujące urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej: stacja transformatorowa 15/0,4 kV (...) o numerze eksploatacyjnym (...) i numerze inwentarzowym (...), 4 kable 15kV oraz 4 kable 0,4 kV odpłatną służebność przesyłu na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. polegającą na prawie korzystania z tej nieruchomości w celu eksploatacji, dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, modernizacji i remontów, usuwania awarii i wymiany urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej w zakresie wskazanym na mapach stanowiących integralną część postanowienia, a znajdujących się na karcie 104 akt sprawy (pkt I). Następnie, tytułem wynagrodzenia za ustanowienie powyższej służebności przesyłu zasądza od wnioskodawcy (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. na rzecz uczestnika Gminy M. S. kwotę 14 600 złotych ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności (pkt II). W pkt III oddalił wnioski w pozostałym zakresie, tj. w zakresie dotyczącym, żądania ustanowienia prawa do budowy w ramach ustanowionej służebności przesyłu urządzeń elektroenergetycznych. W kolejnych punktach rozstrzygnięto o kosztach postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcia oparto m.in. o następujące ustalenia:

Gmina M. S. jest właścicielem nieruchomości stanowiącej działkę gruntu numer (...), o powierzchni 0,1967 ha położonej w U., dla której Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...). Według stadium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta przedmiotowa działka znajduje się w jednostce planistycznej „Z.N.10”, dla której funkcją dominującą jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą między innymi w zakresie dystrybucji energii elektrycznej. Sąd Rejonowy przedstawił historię poprzedników prawnych wnioskodawczyni oraz ciąg wydarzeń związanych z nabywaniem przez wnioskodawczynię majątku tych podmiotów, co nie było przedmiotem sporu w sprawie.

Następnie ustalono, iż budynek stacji transformatorowej 15/0,4 kV (...) o numerze eksploatacyjnym (...) i numerze inwentarzowym (...) został wybudowany przez Spółdzielnię Mieszkaniową (...) w U.. Poprzednik prawny wnioskodawcy w 1987 roku wyposażył przedmiotowy budynek i dniu 4 czerwca 1987 roku przyjął jako środek trwałe. Z przedmiotowej stacji wyprowadzone są kable 15 kV i 0,4 kV, które będą zasilać mieszkańców budynków mieszkalnych mających powstać przy ul. (...) w S., poprzez przyłączenie do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej kabla podziemnego (...). Od 1995 roku, co rok lub co dwa lata pracownicy Zakładu (...), a później Spółki Akcyjnej (...) Oddziału w S. oraz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) przeprowadzali oględziny i przeglądy stacji transformatorowej, a w razie potrzeby także jej naprawy i konserwacje polegające na malowaniu, sprzątaniu, wymianie zamków, uzupełnianiu tynków, czyszczeniu i wymianie urządzeń. Z przeprowadzonych czynności pracownicy sporządzali dokumentację w postaci kart oględzin i przeglądów.

Posiłkując się opinią powołanego w sprawie biegłego z zakresu geodezji Sąd Rejonowy ustalił, iż w środkowej części nieruchomości uczestniczki posadowiony jest budynek stacji transformatorowej, zespół 15/0,4 kV (...) nr (...). Powierzchnia zabudowy budynku stacji transformatorowej wraz wynosi 0,0120 ha. Powierzchnia zajęta przez drogę

dojazdową wynosi 0,0098 ha., zaś kable podziemne poza terenem drogi dojazdowej i terenem obsługi trafostacji zajmują 0,0080 ha powierzchni działki. Budynek otoczony jest budynkami dwupiętrowymi oraz zielenią miejską.

Gmina M. S. wezwała spółkę (...) Sp. z o.o. do uregulowania stanu prawnego zajmowanego terenu poprzez zawarcie umowy dzierżawy. Pismem z dnia 24 września 2010 roku (...) Sp. z o.o. wyraził zgodę na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości stanowiącej działkę gruntu numer (...), o powierzchni 0,1967 ha położonej w U., za jednorazowym wynagrodzeniem, ustalonym na podstawie wyceny sporządzonej przez rzeczoznawcę majątkowego.

W odpowiedzi na powyższe pismo Gmina M. S. wskazała, iż służebność powinna obejmować swym zakresem również widoczną na mapie infrastrukturę liniową.

Opierając się o ustalenia opinii powołanego biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości Sąd Rejonowy wartość jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, z której korzysta (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. określił na 14 600 złotych.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy wniosek o ustanowienie służebności przesyłu złożony przez przedsiębiorcę przesyłowego uznał „w zasadzie” za słuszny i znajdujący oparcie w treści art. 305¹ k.c. oraz art. 305² § 1 k.c.

Sąd Rejonowy zakres służebności przesyłu określił na podstawie opinii biegłego sądowego geodety, poprzez oznaczenie jej granic na mapie kolorem czerwonym. Ogółem powierzchnia zaprojektowanej służebności na działce nr (...) wynosi 0,0298 ha i w jej skład wchodzi: powierzchnia zabudowy budynku stacji transformatorowej wraz z terenem niezbędnym do jej obsługi (0,0120 ha), powierzchnia zajęta przez drogę dojazdową do trafostacji tj. pas terenu o długości 32,5 m i szerokości 3 m - wynosi 0,0098 ha, zaś kable podziemne poza terenem drogi dojazdowej i terenem obsługi trafostacji zajmują 0,0080 ha powierzchni działki, powierzchnia zajęta nad kablami ma 1 metr szerokości, a nie jak wskazywał wnioskodawca 0,10 m. Jak wskazał Sąd Rejonowy przedsiębiorca, któremu przysługuje służebność (a w praktyce jego pracownicy, podwykonawcy), będą mieli możliwość wejścia cudzy grunt obciążony służebnością w celu posadowienia tam urządzeń, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., usunięcia awarii, przeprowadzenia konserwacji czy modernizacji urządzeń przesyłowych.

Jednocześnie Sąd posiłkując się niezakwestionowaną przez wnioskodawcę i uczestnika opinią biegłego z zakresu szacowania nieruchomości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu ustalił jako świadczenie jednorazowe, na kwotę 14 600 złotych.

Sąd Rejonowy uznał, iż żądanie wnioskodawcy dotyczące treści służebności przesyłu w zakresie budowy urządzeń energetycznych w przyszłości, nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż wnioskodawca nie umiejscowił w czasie przedmiotowego zdarzenia (w rozumieniu art. 89 k.c.), jakim jest wybudowanie urządzenia przesyłu, od którego ziszczenia uzależnione zostałyby powstanie skutków czynności prawnej, tj. nabycie na tym urządzeniu służebności przesyłu. Po drugie nie wskazał jakie ewentualnie będą to urządzenia, oraz czy urządzenia te wchodziły w skład przedsiębiorstwa. W związku z tym wniosek w tej części oddalono (pkt III postanowienia).

Apelację od postanowienia Sądu Rejonowego złożył wnioskodawca skarżąc je co do rozstrzygnięcia zawartego w pkt III, tj. oddalającego wniosek w zakresie nie objętym pkt I. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono:

1. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 305¹ k.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, iż w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki w zakresie budowy urządzeń infrastruktury elektroenergetycznej w przyszłości z uwagi na fakt, iż wnioskodawca nie umiejscowił w czasie przedmiotowego zdarzenia oraz nie wskazał jakie to będą urządzenia, gdy tymczasem już we wniosku inicjującym niniejsze postępowanie wskazywał, iż czynności dotyczące budowy spornych urządzeń mają polegać na przyłączeniu do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej kabla podziemnego (...). Okoliczność ta miały również udowodniać zeznania świadka K. R..

2. naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, mianowicie:

a) art. 233 § 1 k. p. c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na dowolnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz brak wszechstronnej analizy przeprowadzonych dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do nieuwzględnienia treści służebności przesyłu w zakresie budowy urządzeń energetycznych w przeszłości.

b) art. 328 § 2 k. p. c. poprzez nie wskazanie ustalenia faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których dowodom w postaci dokumentu planszy projektowej i zeznaniom świadka K. R. odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Apelujący zażądał zmiany zaskarżonego postanowienia w pkt III poprzez ustanowienie na swoją rzecz służebności przesyłu polegającej na prawie do korzystania tj. budowy urządzeń energetycznych w przyszłości w zakresie wskazanym na mapach stanowiących integralną część postanowienia, na nieruchomości Gminy M. S. stanowiącej działkę gruntu numer (...), o powierzchni 0,1967 położonej w U., dla której Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą KW (...), na której posadowione są następujące urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej: stacja transformatorowa 15/0.4 kV (...) o numerze eksploatacyjnym (...) i numerze inwentarzowym (...). 4 kable 15kV oraz 4 kable 0.4 kV oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania za obie instancje. Ewentualnie zażądano uchylenia postanowienia w zakresie punktu III i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi orzeczenia co do kosztów postępowania odwoławczego.

Uczestniczka Gmina M. S. zażądała oddalenia apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni była zasadna, lecz jedynie w zakresie wniosku ewentualnego o uchylenie postanowienia Sądu I instancji w zaskarżonej części, tj. co do pkt III i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Słusznie zwraca uwagę Apelujący na to, iż ustanowienie służebności przesyłu może nastąpić nie tylko w sytuacjach istnienia na nieruchomości urządzeń przesyłowych, lecz również i wtedy gdy przedsiębiorca przesyłowy zamierza wybudować takie urządzenie. Wynika to wprost z brzmienia definicji ustawowej służebności przesyłu z art. 305¹ k.c., gdzie stwierdzono, iż nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń.

Z treści uzasadnienia postanowienia Sądu I instancji nie wynika, aby Sąd ten wykluczał możliwość ustanowienia analizowanego prawa dla planowanych przez przedsiębiorcę przesyłowego inwestycji, gdyż przyczyną oddalenia wniosku w tej części było „nieumieszczenie w czasie przedmiotowego zdarzenia” oraz niewskazanie ewentualnego urządzenia, które wchodziło by w skład przedsiębiorstwa wnioskodawczyni.

Analiza treści wniosku, czy dalszych pism składanych przez strony w toku postępowania oraz czynności podejmowanych przez Sąd I instancji, a zwłaszcza dowodowych związanych z opiniami powołanych biegłych wskazuje na to, iż okoliczność związana z planowaniem przez wnioskodawczynię położeniem kabla podzielnego o symbolu (...) 4x150 w celu zasilania powstającego osiedla mieszkaniowego w zabudowie wielorodzinnej przy ul. (...) w S. nie została wyeksponowana w żądaniu wyartykułowanym w pkt 1 wniosku, co znalazło przełożenie na dalszy tok postępowania.

Zwrócić należy uwagę na to, że chociaż wnioskodawczyni była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, to treść złożonego przez nią wniosku budzi wątpliwości co do intencji. W pkt 1 wniosku z dnia 28 października 2011 r. zażądano ustanowienia służebności przesyłu w związku z faktem posadowienia na nieruchomości uczestniczki stacji transformatorowej oraz ośmiu kabli (czterech po 15kV i czterech po 0,4kV). Co prawda, w tym punkcie zawarto tekst o tym, iż prawo do korzystania z nieruchomości ma również polegać na budowie urządzeń energetycznych, lecz nie opisano jakich. W uzasadnieniu natomiast wniosku zawarto stwierdzenie, iż ze stacji transformatorowej położonej na

nieruchomości opisanej wnioskiem ma być zasilana zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna przy ul. (...) w S. poprzez przyłączenie do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej kabla podziemnego (...) 4x150. Do wniosku załączono kolorową kserokopię fragmentu dokumentu nie poświadczonego za zgodność z oryginałem, który wnioskodawca nazwał planszą projektową oraz pisma będące wyrazem negocjacji stron, w tym i pismo wnioskodawczyni z dnia 19 sierpnia 2010 r. zawierające prośbę o ustanowienie, na czas nieokreślony służebności przesyłu „pod istniejącymi urządzeniami elektroenergetycznymi” (k. 39). Już na etapie analizy istnienia ewentualnych braków formalnych wniosku Sąd Rejonowy winien dostrzec te rozbieżności i zobowiązać wnioskodawczynię do ich usunięcia, co jednak nie nastąpiło.

Wbrew zarzutom apelacyjnym, z zeznań świadka K. R. nie wynikało wprost, iż zamierzenie inwestycyjne wnioskodawcy miało polegać na przyłączeniu do istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej kabla podziemnego (...), chociaż świadek ten podawał, iż na działkach przyległych do stacji budowane są nowe domy, które będą musiały być zasilane i „wówczas będzie musiał być rozszerzony zakres wykorzystania stacji”.

Reasumując powyższe ustalenia, treść wniosku inicjującego niniejsze postępowanie była na tyle nieprecyzyjna, iż uszła uwadze Sądu Rejonowego w toku postępowania intencja wnioskodawczyni dotycząca również ustanowienia służebności dla planowanego kabla podziemnego. Okoliczność ta musiała zostać dostrzeżona bezpośrednio przed publikacją wyroku, iż faktycznie wnioskodawca oprócz żądania dotyczącego ustanowienia służebności przesyłu związanego z istniejącymi i już urządzeniami przesyłowymi złożył wniosek o to, aby ustanowiona służebność obejmowała również jego przyszłe zamierzenie związane z koniecznością zasilania w energię elektryczną nowobudowanego osiedla przy ul. (...) w S..

Z treści opinii biegłej K. P. wynika, iż biegła sporządzając projekt mapy dotyczący planowanej służebności, jej granice wyznaczyła przy uwzględnieniu powierzchni zajętej przez trafostację wraz z terenem do jej obsługi, drogą dojazdową oraz pasami gruntu nad ułożonymi kablami. Zwraca uwagę, iż projektowana inwestycja według załączonej do wniosku planszy projektowej ma polegać na położeniu dwóch kabli (...) 4x150 mm². Biegła sądowa co prawda wyznaczyła „korytarz” o szerokości 1 metra dla istniejących już dwóch kabli 0,4kV o pow. 0,0068 ha, lecz z planszy projektowej przedłożonej przez wnioskodawcę wynikać by mogło ze względu na grubość projektowanych kabli, iż przewodzić one będą prąd o wartości 15 kV. Sąd I instancji tych wątpliwości nie rozwikłał. Nie ustalono również charakteru prawnego dokumentu określonego jako plansza projektowa, którego niepoświadczoną i fragmentarycznie wykonaną kserokopię złożył wnioskodawca. Sąd Rejonowy nie wyjaśnił znaczenia prawnego, dla planowanej inwestycji tego dokumentu.

Bezpośrednią konsekwencją określonego przez biegłą przestrzennego zasięgu służebności przesyłu była opinia biegłego K. B., który oszacował wartość prawa służebności przesyłu związanego z już istniejącymi urządzeniami.

A zatem, mimo oddalenia wniosku o ustanowienie służebności przesyłu co do części żądania związanego z projektowaną przez wnioskodawcę inwestycją Sąd I instancji nie dostrzegł rozbieżności między treścią wniosku a jego uzasadnieniem, a zwłaszcza w zakresie tego jakie istotne cechy ma mieć projektowany kabel energetyczny, czy mają to być dwa kable, czy też jeden, o jakiej konkretnie długości i parametrach technicznych oraz do przewodzenia prądu o jakich parametrach miałyby służyć. Okoliczność ta może wpływać na zasięg przestrzenny służebności. W toku postępowania nie odpowiedziano również na pytanie czy projektowany kabel ze względów technicznych może przebiegać w już zaprojektowanym przez biegłą geodetykę korytarzu czy też będzie wymagał dodatkowej przestrzeni. Nie ustalono również tego jakie dokumenty będą stanowiły wystarczającą podstawę dla przyjęcia, tezy o dopełnieniu wszelkich istotnych formalności prawnych związanych z technicznym posadowieniem na działce uczestniczki inwestycji liniowej wnioskodawczyni. W efekcie zatem, w części dotyczącej jednego z elementów żądania - ustanowienia służebności przesyłu dla planowanej inwestycji liniowej nie przeprowadzono faktycznie postępowania, co sprawia, iż postępowanie dowodowe będzie musiało być przeprowadzone w tej części w całości.

Mając na uwadze powyższe w oparciu o treść art. 386 § 4 k.p.c. zaskarżone w pkt III postanowienie Sądu I instancji uchylono do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę przede wszystkim zobowiąże pełnomocnika wnioskodawcy o sprecyzowanie części wniosku dotyczącego ustanowienia służebności przesyłu dla planowanej przez siebie inwestycji liniowej, poprzez podanie konkretnych parametrów podziemnego kabla, ilości przewodów oraz ich przebiegu, z podaniem długości i szerokości korytarza. Zobowiązanie będzie też dotyczyło przedłożenia pełnej oryginalnej dokumentacji bądź jej kopii poświadczonej za zgodność przez pełnomocnika, która będzie wyrazem dopełnieniem formalności prawnych związanych z technicznym posadowieniem na działce uczestniczki inwestycji liniowej wnioskodawczyni. Stosownie do wyników tej części postępowania Sąd I instancji zobowiąże biegłą z zakresu geodezji do odpowiedzi na pytanie czy zaprojektowany przez nią korytarz może służyć do wkopania projektowanego kabla, jeżeli nie, to biegłą wyznaczy odpowiednie granice służebności projektowanego urządzenia. Jeżeli granice te wpłyną na zwiększone przestrzennie obciążenie nieruchomości uczestniczki, koniecznym stanie się ustalenie wpływu tej okoliczności na wysokość wyznaczonego wynagrodzenia za korzystanie z tego prawa.